

ДО ПОШИРЕННЯ ОРЛАНА-БІЛОХВОСТА НА КИЇВЩИНІ

А.М. Полуда

To distribution of the White-tailed Eagle in Kyiv region. - AM. Poluda. - Berkut. 9 (1-2). 2000. - Number of White-tailed Eagles in Kyiv region is increasing. This tendency is evidently traced on materials of the 30-year's control for breeding, migratory and wintering birds in environs of Kyiv. Numbers of wintering eagles in area of the Desna mouth have increased since 1-3 in 1970s and 1980s till 4-6 in 1990s. [Ukrainian].

Key words: Kyiv region, White-tailed Eagle, migration, wintering, numbers.

Address: A.M. Poluda, Institute of Zoology, B. Khmeltsky str. 15, 01601 Kyiv, Ukraine.

E-mail: poluda@urc.freenet.kiev.ua

Київська область має досить сприятливі умови для існування орлана-білохвоста (*Haliaeetus albicilla*) завдяки Дніпру та водосховищам, що створені на ньому. Саме біля цієї водної артерії спостерігається найбільша чисельність цих птахів протягом року, в тому числі і під час гніздування.

Відомо, що в 1960-1970-х рр. відмічалось різке скорочення чисельності цього виду в Європі. Якщо на відрізку Дніпра між гирлами Росі та Прип'яті в 1955 р. було відомо 8 гнізд орлана, то вже через 10 років тільки три (Зубаровський, 1977). Причинами цього були і широке застосування в сільському господарстві пестицидів, які забруднювали і водойми, де орлани добувають собі їжу, і кампанія по знищенню хижих птахів. У 1965 р. на території України було відомо тільки 15 гніздових пар цих птахів (Червона книга..., 1980), а в районі Київського водосховища в 1970-х рр. гніздилися 1-2 пари. Але вже з початку 1980-х рр. спостерігається поступовий ріст чисельності орланів. Тільки в районі Київського водосховища зараз гніздиться близько 10 пар.

Ця тенденція простежується і на матеріалах обліків орланів-білохвостів під час зимівлі і сезонних міграцій на контрольній ділянці північніше Києва. Вона включає південну частину Київського водосховища та район гирла Десни. Дана територія має важливе значення для орланів саме в цей період – частина птахів тут зимує, під час міграцій деякі орлани зупиняються на тривалий термін. Тут непогана кормова база –

досить висока щільність риби, причому, значний відсоток карпових уражених плероцеркоїдами звичайного ремінця (*Ligula intestinalis*). Орлани, по можливості, ловлять саме ту рибу, що уражена цими паразитами, але самих гельмінтів вони не їдять. Крім того, в осінньо-зимовий період тут тримається кілька сотень качок (в основному крижнів (*Anas platyrhynchos*)), які також входять у раціон хижаків.

Особливе значення ця територія має під час весняної міграції – традиційно саме тут орлани збираються перед розльотом на свої гніздові ділянки. Часто птахи влаштовують “шлюбні польоти” і, мабуть, саме тут деякі з них знаходять собі партнерів для гніздування. Перші прилітні орлани з'являються звичайно на початку лютого і вже в кінці цього місяця відмічається максимальна їх чисельність. Як правило, після середини березня орлани тут вже не зустрічаються, крім однієї пари, яка кілька останніх років гніздиться в цьому районі. Контроль чисельності орланів на цій ділянці у зимово-весняний період ми проводимо з 1972 р. Якщо в 1970-ті та 1980-ті рр. тут звичайно зимувало 1-3 птахи, то вже в 1990-х рр. – як правило 4-6 особин, а вже взимку 2000/2001 рр. одночасно спостерігали 9 птахів (на відрізку від Київської ГЕС до с. Трипілля в цю зиму трималося не менше 50 орланів). Більш наглядними є дані по чисельності орланів у пік їх весняної міграції – якщо максимальна кількість птахів, що одночасно перебували на цій ділянці, в

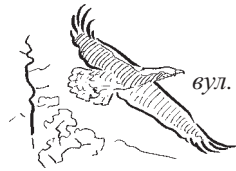

1970-х рр. не перевищувала 6, у 1980-ті рр. – 10, то вже в кінці 1990-х рр. ми нараховували 20-30 особин (наприклад, 3.03.2000 р. тут перебувало не менше 29 орланів).

Червона книга Української РСР. Київ: Наук. думка, 1980. 1-505.

ЛІТЕРАТУРА

Зубаровський В.М.(1977): Хижі птахи. - Фауна України. Київ: Наукова думка. 5 (2): 1-331.

Україна (Ukraine),
01601, м. Київ,
вул. Б. Хмельницького, 15,
Інститут зоології.
А.М. Полуда.

ГИБЕЛЬ ДРОФ НА КЕРЧЕНСКОМ ПОЛУОСТРОВЕ

С.П. Прокопенко

Death of Great Bustards on the Kerch peninsula. - S.P. Prokopenko. - Berkut. 9 (1-2). 2000. - A case of death of wintering bustards on electroline in east of the Crimea is described. [Russian].

Key words: the Crimea, Great Bustard, wintering, death.

Address: S.P. Prokopenko, Kievskaya str. 110/118, 95043 Simpheropol, Ukraine.

Тяжелые климатические условия, возникшие в результате прохождения циклона территорией Украины в период с 18 по 22.01.2000 г., стали серьезным испытанием на выживаемость для зимовочной группировки дроф (*Otis tarda*) в районе оз. Узунларского. Нами совместно с А.Б. Гринченко в ходе Всеукраинских зимних учетов птиц визуально отмечена гибель дроф от факторов техногенного характера.

Совершая учеты птиц 21.01 на западном побережье оз. Узунларское мы зафиксировали группу дроф численностью 1000 ос. в районе с. Краснополье. Расположившись на следующий день для наблюдений в окрестностях села, заметили летящую с севера растянутую стаю дроф численностью 40 ос. в направлении к основной сидящей группировке в урочище Котловина. Сильный боковой, северо-западный ветер, около 15 м/с с небольшим дождем, судя по всему, значительно уменьшал подъемную силу крыльев и затруднял набор высоты,

стая летела на высотах от 30 до 10 м над землей. Наблюдая в бинокль за птицами, мы видели, что впереди по курсу их полета находится ЛЭП 110 КВ, высотой около 25 м. Передовой десяток птиц, заметив препятствие с расстояния в 200 м, начал забирать вверх, перелетая провода ЛЭП на 10 м выше и далее продолжая полет на первоначальной высоте. Следующие птицы из стаи начинали перелетать провода, замечая их позже, и с более близких расстоя-

Погибшие дрофы. 22.01.2000 г. Фото автора.
Dead bustards.